

udelukkende af sit eget Brug uden at skulle søge Arbejde andetsteds — en Tanke, som jeg fuldt ud deler —, var saa fremtrædende og alt beherskende, at man udelukkende stræbte efter at naa dette Maal og ikke bag efter vilde opstille Opnaaelsen af Havelodder som Maal. Jeg tror, som jeg om lidt skal komme til, at det havde været rigtigt, at vi var begyndte med Havelodderne og saa var gaaede trinvis opad.

Det, man begyndte med, var rigtigt og godt nok som Maal, og vi ere jo gaaede længere frem i den Retning ved en senere Lov og tilstræbe nu at gaa endnu længere frem ved det her foreliggende Lovforslag og særlig ved de Ændringsforslag, som ere komne frem og tiltraadte af Udvalget og Flertallet. Men det viser sig alligevel — jeg kan ikke se rettere —, at hvis vi, hvad jeg haaber, faa vedtaget Loven, og den faar et Indhold ved denne Lejlighed af den omtalte Art, vilde det have været bedre, om man var begyndt med Havelodderne. De vilde da nemlig have været indbefattede under Loven, og den kunde være kommen de Familier til gode, jeg her tænker paa ud fra min Erfaringskreds, nemlig Smaa-haandværkere, Fabriksarbejdere og Landarbejdere, i det hele smaa stillede Familier i en lille Stationsby. De have samme Trang til at faa selvstændige Hjem som Jordbrugerne, ja, disse Mennesker ere sikkert mindre godt stillede end de, der ere i Stand til at skaffe sig Jordlodder paa de givne Betingelser, og de have derfor efter min Mening samfundsmæssig set mindst lige saa stort Krav paa at imødekommes som de andre. De have fra Samfundets Side ikke andet til Støtte for, at de og deres Familie i Hjemmet kunne leve et efter deres Mening attraaværdigt Liv, end muligvis Laan i Husmandskreditforeninger, men hvad der paa den Maade kan komme dem til gode, er forholdsvis langt fra saa meget som det, der kommer den jorddyrkende Husmand til gode. Jeg ser nok, at Ændringsforslag Nr. 10 til § 4, der hæver Grænsen op ad med Hensyn til Jordstørrelsen, der kan gaa ned til 2 Tønder Land — derunder kun med Ministerens Samtykke —, peger i den rigtige Retning, men det giver ikke fuld Frihed, om jeg end selvfølgelig erkender, at det er et Fremskridt, om det bliver vedtaget. Men den ærede Ordfører udtalte i Gaar, saa vidt jeg husker, netop ved Omtalen af dette, at Maalet her var i Retning af Frihed, og jeg vilde da ønske, at man kunde gaa en Del videre i den Retning,

end vi gøre i Øjeblikket. Det kan imidlertid godt være, at man saa tillige foruden at ændre Lovens Titel paa den nu foreslaaede Maade maatte ændre den endnu lidt mere, saa at Loven kom til at hedde: Lov om Oprettelse af Husmandsbrug og Havebrug.

Jeg vil hertil føje ogsaa med Hensyn til Begrebet Frihed, at Ændringsforslaget under Nr. 8 til § 3 e, som det foreslaas skal udgaa, tiltaler mig, men jeg skal samtidig erkende, at det er stillet af et Mindretal og vel neppe bliver vedtaget. Jeg skal tillige erkende, at Ændringen Nr. 7 er en væsentlig Forbedring, og at det godt kan være, at Ordføreren har Ret, naar han gør opmærksom paa, at hvis man stemte for Ændringen under Nr. 8 til § 3, vilde der flyde andre Vanskeligheder af Indholdet af § 2, og i Tilfælde af, at man skulde gaa til det, som tiltalte mig mest, helt at stryge den, maatte det tillige medføre, at § 2 blev indrettet saadan, at Lovens Enhed og Tankesluttethed ikke blev brudt. Jeg stemmer med Glæde for Ændringsforslaget Nr. 7, naar jeg ikke kan opnaa Ændringen under Nr. 8, og jeg vil tilføje, at jeg stemmer naturligvis hellere for Nr. 7, da dette Forslag er i Konsekvens med den øvrige Lov, end for Nr. 8, hvis der derved skulde opstaa Strid med det øvrige Indhold af Loven.

Med Hensyn til det Spørgsmaal, som omhandles her, om vedkommende i længere eller kortere Aaremaal har befattet sig med Landbrug, synes jeg, at der burde være langt større Frihed, end vi naa denne Gang. Det forekommer mig ret ligegyldigt, hvad den Mand, der faar en Stats-husmandslod, har beskæftiget sig med tidligere. Naar han blot har Evne og Villie til at ernære sin Familie og udnytte den danske Jord paa en saadan Maade, at den udvikles bedre og grundigere end ellers, synes jeg, det ikke kan have Betydning, om Manden tidligere har været Haandværker eller andet end netop Landbruger. Man vil saa sige til mig, at det er særlig den opvoksende Ungdom ved Landbruget, der skulde have de her omhandlede Lodder.

Ja, men jeg ser ikke rettere, end at de Myndigheder, som have med Uddelingen af Lodder at gøre, ville i alle Tilfælde, selv om der gives fuldstændig fri Adgang til at søge Lodderne, ikke alene have Evne men ogsaa Villie til at sørge for, at Lodderne virkelig komme i Hænderne paa saadanne, som fortjene at faa dem. Naturligvis kunne de, ligesom alle andre, tage fejl, men jeg tror ikke, at det vil blive